

רפואה פרטית היא לא מילה גסה

מערכת הבריאות האמריקאית חולה מאוד, עד כדי כך שהיא פוגעת לא רק בבריאותו של האמריקאי הממוצע, אלא גם ברווחתו הכלכלית ובכושר התחרות שלו מול מתחריו מעבר לים. בעוד שהוצאות הבריאות לנפש בארה"ב גבוהות בהרבה מאלה של כל מדינה אחרת, הרי שאיכות הטיפול הרפואי בה אינה עולה, ובממדים רבים אפילו נופלת, מזו שבמדינות רבות - כולל ישראל.

הסיבה העיקרית לחוסר היעילות של המערכת האמריקאית היא העובדה שהיא מבוססת בחלקה הגדול על תחרות חופשית בין ספקי שירות ומבטחים פרטיים, תוך התערבות מועטה יחסית של המדינה בכל הקשור לתכנון, פיקוח, קיצוב ואספקת השירותים. חוסר היעילות של המערכת האמריקאית מתבטא בשלושה אופנים עיקריים: ראשית, חוסר הידע וההבנה של המטופל את מצבו הרפואי ואת חלופות הטיפול המתאימות למחלתו, בשילוב עם העובדה שחלק ניכר מעלות הטיפול אינו משולם ישירות על ידי המטופלים אלא על ידי המבטחים, מאפשר לספקי השירות לבצע טיפולים מיותרים שרווחיותם למטפל גבוהה אך תרומתם למטופל נמוכה, ובמקרים מסוימים אף שלילית.

שנית, ההוצאות האדמיניסטרטיביות במערכת הבריאות האמריקאית גבוהות בהרבה מאלה שבכל מדינה אחרת, אף שבחלקן הגדול הן אינן נושאות עמן שום תועלת למטופל וכל ייעודן הוא "פיתוי" של מטופלים ומבטחים רווחיים ו"סינון" האחרים.

לבסוף, התחרות על כספם של המטופלים והמבטחים, בשילוב עם היכולת ליצור ביקושים, מביאה את ספקי השירות לאמץ את הטכנולוגיות המתקדמות ביותר ולהקים תשתיות מפוארות, הרבה מעבר לרמה היעילה מבחינה חברתית.

טועה הקורא שסבור שמדובר בצרות של עשירים מעבר לים. למעשה, הכשלים המתוארים בו עלולים להתפתח בכל מערכת רפואית המתבססת על תחרות חופשית ושאיפה לרווח. בשנים האחרונות אנו עדים לעלייה משמעותית במספר יחידות האשפוז והמרפאות הפרטיות בישראל, במקביל להתפשטות הביטוחים הפרטיים. אל נתפלא, אם כן, אם בזמן הקרוב נגלה שבמקביל, ואולי על חשבון המערכת הציבורית, צמחה אצלנו מערכת רפואית פרטית שמזכירה דווקא את אחד הצדדים הכושלים והיקרים ביותר של הכלכלה האמריקאית.

האם עלינו לאסור את קיומה של הרפואה הפרטית בישראל? מובן שלא. איסור כזה יביא להתפתחות של רפואה שחורה, לעזיבה של רופאים טובים ולפנייה של חולים לקבלת טיפולים במדינות אחרות. מה שנכון וצריך לעשות הוא להתיר ולעודד את קיומה של הרפואה הפרטית, אך במסגרת המערכות היוצרות את הסינרגיה הטובה ביותר בין הרפואה הפרטית למערכת הציבורית ומאפשרות את השליטה הטובה ביותר על איכות, כמות ועלות השירותים ששתי המערכות מציעות.

הדרך הנכונה לעשות זאת היא על ידי הנהגת שירותי רפואה פרטית (שר"פ) בבתי החולים הציבוריים, בדומה למודל המופעל בהצלחה זה שנים רבות בבתי החולים הדסה ושערי צדק בירושלים. הכפפת הרפואה הפרטית למערכת הציבורית כרוכה בלא מעט בעיות, אך היא עדיין החלופה הטובה ביותר המאפשרת לקיים רפואה פרטית בישראל, תוך פיקוח הדוק על העלות מול התועלת של השירותים שהיא מציעה.

-הכותב הוא חבר בפקולטה לניהול באוניברסיטת תל אביב

פורסם ב- "דה מארקר" בתאריך 2.9.2009